

BIULETYN
SĄDU NAJWYŻSZEGO
nr 9/2022

z dnia 28 października 2022 r.

Spis treści

	Str.
PYTANIA PRAWNE DO IZBY CYWILNEJ.....	2
ORZECZENIA TEZOWANE IZBY CYWILNEJ	5
PYTANIE PRAWNE DO IZBY KARNEJ.....	10
UCHWAŁY IZBY KARNEJ.....	11

PYTANIA PRAWNE DO IZBY CYWILNEJ

III CZP 142/22

Wniosek Rzecznika Finansowego przedstawiony do rozpoznania przez skład 7 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy zakład ubezpieczeń może ustalić odszkodowanie przysługujące poszkodowanemu z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych z uwzględnieniem ulg i rabatów na usługi naprawcze, części i materiały służące do naprawy pojazdu, wynikających z przedłożonej oferty, a możliwych do uzyskania w współpracującym z tym zakładem ubezpieczeń podmiotem gospodarczym, wskazując na spoczywające na poszkodowanym (uprawnionym do odszkodowania) obowiązki zapobieżenia zwiększeniu się szkody oraz współdziałania wierzyciela z dłużnikiem przy wykonaniu zobowiązania? (art. 362 k.c., art. 16 ust. 1 pkt. 2 u.u.o. i art. 826 § 1 k.c. w zw. z art. 354 § 2 k.c.)?”

III CZP 143/22

Wniosek Prokuratora Generalnego przedstawiony do rozpoznania przez skład 7 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy w sprawie o ustalenie albo zmianę płci wytoczonej przez osobę transseksualną pozostającą w związku małżeńskim lub posiadającą dzieci, po stronie pozwanej muszą wystąpić obok żyjących rodziców, nierozwiedziony małżonek lub dzieci powoda, a ich współuczestnictwo ma charakter współuczestnictwa jednolitego (art. 73 § 2 k.p.c. w zw. z art. 72 § 2 k.p.c.)?”

III CZP 144/22

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy przedstawione do rozpoznania przez skład 3 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy prowizja za udzielenie kredytu mieszkaniowego jest kosztem dotyczącym całego okresu obowiązywania umowy, który w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie ulega obniżeniu na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 1027) o okres, o który skrócono czas obowiązywania umowy, czy też kosztem, który nie dotyczy okresu obowiązywania umowy?”

III CZP 145/22

Pytanie prawne Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie przedstawione do rozpoznania przez skład 3 sędziów Sądu Najwyższego:

„1. Czy dopuszczalne jest nadanie klauzuli wykonalności na żądanie obligatariusza, aktowi notarialnemu, w którym dłużnik poddał się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego na rzecz administratora zabezpieczeń działającego w imieniu własnym, ale na rzecz obligatariuszy;

2. Czy przeszkodę do nadania klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu, w którym dłużnik poddał się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego, stanowi otwarcie wobec dłużnika przyspieszonego postępowania układowego, jeżeli stwierdzona tym aktem wierzytelność objęta jest z mocy prawa układem?”

III CZP 146/22

Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Toruniu przedstawione do rozpoznania przez skład 3 sędziów Sądu Najwyższego:

„1. Czy do rozpoznania środka odwoławczego na postanowienie sądu rejestrowego określające wysokość wynagrodzenia likwidatora spółki osobowej, ustanowionego przez sąd, właściwy jest inny skład sądu pierwszej instancji, czy sąd drugiej instancji?

2. Czy dopuszczalnym jest określanie przez sąd wynagrodzenia likwidatora w sposób częściowy (za poszczególne okresy), czy też wynagrodzenie powinno zostać określone za pełny okres pełnienia funkcji likwidatora?

3. Czy postanowienie w przedmiocie określenia wynagrodzenia likwidatora jest postanowieniem co do istoty sprawy i czy wpływ na to zagadnienie ma sposób określenia wynagrodzenia w sposób częściowy lub całościowy?”

ORZECZENIA TEZOWANE IZBY CYWILNEJ

II CZ 50/21 – postanowienie z dnia 3 grudnia 2021 r.

Na postanowienie sądu drugiej instancji uchylające postanowienie sądu pierwszej instancji o wypisaniu z Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dys socjalnym i przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania, wydane na skutek rozpoznania zażalenia, o którym mowa w art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 1638), nie przysługuje zażalenie.

II CSKP 53/22 – wyrok z dnia 12 stycznia 2022 r.

Przejęcie na własność Państwa składników majątku było zdarzeniem zwiększającym prawdopodobieństwo rozporządzenia tymi składnikami na przestrzeni kolejnych lat, gdy Państwo było wyłącznie uprawnione do wykonywania praw właścicielskich przejęto majątku. Zwrot budynków poprzedniemu właścicielowi w stanie ich ponadnormatywnego zużycia nie kompensuje szkody doznanej na skutek wydania wadliwego orzeczenia nacjonalizacyjnego, ale ogranicza możliwość naprawienia szkody w postaci pełnego przywrócenia stanu poprzedniego. Nie wyklucza również odpowiedzialności odszkodowawczej za skutki wadliwego orzeczenia nacjonalizacyjnego.

I CSK 36/22 – postanowienie z dnia 21 stycznia 2022 r.

Skarga kasacyjna, w której zarzuty naruszenia prawa materialnego lub procesowego sprowadzają się w istocie o polemiki z poczynionymi w niniejszej sprawie ustaleniami faktycznymi, podlega odrzuceniu.

III CZ 70/22 – postanowienie z dnia 27 stycznia 2022 r.

Termin, o którym mowa w art. 15zsz(9) ust. 3 zd. 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 ze zm.), rozpoczyna bieg w momencie zamieszczenia pisma w portalu informacyjnym – niezależnie od wysłania pełnomocnikowi strony ewentualnego powiadomienia o tym zdarzeniu.

II CSKP 361/22 – wyrok z dnia 3 lutego 2022 r.

Odpowiedzialność z tytułu rękojmi za wady rzeczy została oparta na zasadzie ryzyka. Jest to odpowiedzialność bezwzględna (absolutna), której wystarczającą przesłanką faktyczną jest ustalenie, że rzecz wykazuje cechy kwalifikujące ją w danym stosunku prawnym jako rzecz wadliwą.

III CZ 82/22 – postanowienie z dnia 3 lutego 2022 r.

Zakończenie postępowania upadłościowego nie otwiera upadłemu możliwości (a więc również i terminu) do zaskarżenia orzeczeń, których w trakcie postępowania upadłościowego nie zaskarżył syndyk masy upadłości.

II CSKP 368/22 – wyrok z dnia 17 lutego 2022 r.

Z chwilą wykreślenia spółki z Krajowego Rejestru Sądowego Skarb Państwa, bez względu na przyczynę wykreślenia, nabywa nieodpłatnie z mocy prawa mienie pozostałe po wykreślonym podmiocie, którym właściwy organ nie rozporządził przed wykreśleniem, stając się w ten sposób następcą prawną spółki w zakresie, o jakim mowa w art. 180 § 1 pkt 2 k.p.c.

I CSK 1614/22 – postanowienie z dnia 17 lutego 2022 r.

Skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawie dotyczącej zarządu związanego ze wspólnym prawem do grobu.

II CSKP 87/22 – wyrok z dnia 25 lutego 2022 r.

1. Możliwość wytoczenia powództwa o zasądzenie świadczenia albo o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego skutkuje tylko wtedy brakiem interesu prawnego w żądaniu ustalenia (art. 189 k.p.c.), jeżeli wytaczając inne powództwo powód może uzyskać to wszystko, do czego zmierza powództwo o ustalenie prawa lub stosunku prawnego, z uwzględnieniem charakteru prawnego wyroku uwzględniającego powództwo o ustalenie i jego procesowych skutków.

2. Przeniesienie tytułem zabezpieczenia własności nieruchomości, której wartość a priori pozostaje w rażącej dysproporcji z wysokością zabezpieczanej wierzytelności i ryzykiem, jakie ponosi wierzyciel udzielając pożyczki lub kredytu, może prowadzić do nieważności umowy ze względu na sprzeczność z właściwością umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie (art. 58 § 1 w związku z art. 353¹ k.c.) i zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

3. Zakres uprawnień właściciela powierniczego wobec dłużnika w umowie przewłaszczenia nieruchomości na zabezpieczenie jest determinowany celem zabezpieczenia, który polega na umożliwieniu zaspokojenia roszczenia z konkretnego substratu majątkowego (przedmiotu zabezpieczenia), nie obejmuje natomiast prawa do pożytków z rzeczy.

II CSKP 482/22 – wyrok z dnia 17 marca 2022 r.

1. Dla odpowiedzialności z art. 435 § 1 k.c. nie jest istotne, na podstawie jakiego tytułu prawnego podmiot odpowiedzialny włada maszynami lub urządzeniami przetwarzającymi elementarne siły przyrody, ważne jest, czy się nimi faktycznie posługuje.

2. Jeżeli jeden z powodów prowadzi działalność gospodarczą, a powodów łączy ustawowy ustrój majątkowy, odszkodowanie wchodzące w skład tego majątku nie powinno uwzględniać podatku VAT, jeżeli jednemu z powodów przysługuje prawo do obniżenia kwoty należnego podatku VAT o podatek naliczony.

II CSKP 89/22 – postanowienie z dnia 26 kwietnia 2022 r.

Podjęcie przez sąd z urzędu postępowania w sytuacjach opisanych w art. 180 § 1 k.p.c. oznacza, że sąd ma obowiązek podjąć postępowanie niezależnie od inicjatywy stron, jeżeli tylko uzyska z jakiegokolwiek źródła informację o ustaniu przyczyny zawieszenia. W przypadku jawnych danych, szczególnie tych wpisanych do właściwego rejestru (np. KRS), sąd ma obowiązek ustalić w tym rejestrze przed umorzeniem postępowania, czy ustała przyczyna zawieszenia, szczególnie jeżeli do tego rejestru sąd ma dostęp drogą elektroniczną.

II CSKP 185/22 – wyrok z dnia 6 maja 2022 r.

Ważność umowy pożyczki nie zależy od tego, czy pożyczkodawca jest właścicielem przekazywanych pożyczkobiorcy środków pieniężnych.

PYTANIE PRAWNE DO IZBY KARNEJ

I KZP 15/22

Wniosek Prezesa Sądu Najwyższego przedstawiony do rozpoznania przez skład 7 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy sformułowanie «zmiana miejsca służbowego sędziego» (art. 47b § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. z 2020 r., poz. 2072 ze zm.) obejmuje każdy przypadek zmiany takiego miejsca, a więc także związany ze zmianą stanowiska, czy też jest ograniczone wyłącznie do zmiany miejsca służbowego niepowiązanej ze zmianą stanowiska sędziego (przeniesienie na inne miejsce służbowe w trybie art. 75 u.s.p.)?»

UCHWAŁY IZBY KARNEJ

I KZP 7/22 – z dnia 14 września 2022 r. w składzie 3 sędziów na pytanie prawne Sądu Okręgowego w Elblągu:

„Czy brak wymaganego zezwolenia na ściganie w rozumieniu negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k., zachodzi w sytuacji, gdy uchwała właściwego sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji zezwalająca na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej za zarzucane mu aktem oskarżenia przestępstwo, została w drugiej instancji utrzymana w mocy uchwałą Izby Dyscyplinarnej utworzonej w Sądzie Najwyższym na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.), bez względu na przedmiot i datę wydania tego orzeczenia oraz pomimo, że orzeczenie to nie zostało uchylone, w tym z powodu «nienależytej obsady sądu» w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. przy założeniu, że przy rozpoznawaniu zażalenia doszło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności stawianego sądowi ustanowionemu ustawą w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, a także mając na względzie, że oskarżyciel publiczny w świetle obowiązujących przepisów ustawy w zakresie odpowiedzialności karnej prokuratorów, nie miał innej procesowej możliwości uzyskania wymaganego zezwolenia na ściganie za przestępstwo chronionego immunitetem prokuratora, a oskarżona w wytoczonej

przeciwko niej z oskarżenia publicznego sprawie karnej przed sądem powszechnym, będzie miała zagwarantowane prawo do sprawiedliwego i jawnego jej rozpatrzenia przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd ustanowiony ustawą?”

postanowiono odmówić podjęcia uchwały.

I KZP 9/22 – z dnia 14 września 2022 r. w składzie 7 sędziów na wniosek Prezesa Sadu Najwyższego

Określone w art. 15zrz ust. 6 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 374 ze zm.), dodanym ustawą z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r., poz. 568), wstrzymanie od dnia 31 marca 2020 r. biegu terminu przedawnienia karalności w sprawach o przestępstwa, przestępstwa i wykroczenia skarbowe oraz w sprawach o wykroczenia dotyczy przedawnienia karalności tych czynów zabronionych niezależnie od tego, czy zostały popełnione począwszy od dnia 31 marca 2020 r., czy też przed tą datą.

I KZP 10/22 – z dnia 14 września 2022 r. w składzie 7 sędziów na wniosek Prezesa Sadu Najwyższego:

„Czy akt delegowania sędziego, powołujący w postawie jego wydania art. 77 § 1 pkt 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych, określający czas trwania delegacji sędziego do innego sądu przez odwołanie się do czasu pełnienia przez niego funkcji organu administracji sądowej w innym sądzie (prezes sądu, wiceprezes sądu), powoduje, że udzielenie delegacji było bezskuteczne, a sąd, w składzie którego orzekał taki sędzia, był nienależycie obsadzony, czy też akt taki jest skuteczny przy ustaleniu, że delegowanie do innego sądu nastąpiło na okres 2 lat, a orzekanie przez takiego sędziego w sądzie, do którego został delegowany nie stanowi okoliczności wskazanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.?”

postanowiono odmówić podjęcia uchwały.

I KZP 11/22 – z dnia 14 września 2022 r. w składzie 7 sędziów na wniosek Prezesa Sadu Najwyższego:

1. Nie jest możliwe wszczęcie sporu w trybie art. 38 § 1 k.p.k. przez sąd, którego właściwość do rozpoznania sprawy została ustalona z delegacji (art. 36, art. 43 k.p.k.), z sądem wyższego rzędu, który zadecydował o tej właściwości.

2. Sąd rozstrzygający spór o właściwość nie orzeka jako sąd odwoławczy, zatem wskazuje sąd, który jest właściwy do rozpoznania sprawy, bez wypowiedzania się odnośnie do postanowienia sądu pozostającego w sporze.

Postanowiono odmówić podjęcia uchwały w zakresie pytania z pkt 3.

**I KZP 1/22 – z dnia 21 września 2022 r. w składzie 3 sędziów
na pytanie prawne Sądu Okręgowego w Świdnicy:**

**„1) czy przyznanie Komisji w przepisie art. 25 pkt 2) tej ustawy
uprawnienie uczestnictwa w prowadzonym postępowaniu sądowym
na prawach oskarżyciela posiłkowego za zgodą poszkodowanej
lub jej opiekuna prawnego oznacza uprawnienie działania jako
samodzielnej strony postępowania karnego w postaci oskarżyciela
posiłkowego substydiarnego w rozumieniu art. 55 § 1 k.p.k.,**

2) a jeżeli tak, to

**– czy Komisja może przystąpić do postępowania sądowego
przed sądem karnym w następstwie zgłoszenia, o którym mowa
w art. 21 ust. 1 ustawy o Komisji, dokonanego już po wniesieniu
substydiarnego aktu oskarżenia,**

3) a jeżeli tak, to

**– czy wobec jednoczesnego braku w ustawie o Komisji (...)
przepisów dostosowujących (wprowadzających) w zakresie
możliwości jej wystąpienia do procesów sądowych już wszczętych,
także przed wejściem w życie ustawy o Komisji, w szczególności
braku w ustawie regulacji co do zasady w ogóle limitującej termin
wstąpienia Komisji do procesu sądowego, dopuszczalne jest
wystąpienie Komisji do procesu sądowego na dowolnym etapie
postępowania sądowego, po rozpoczęciu przewodu sądowego
i także do procesu wszczętego przed datą 26 września 2019 r.,
tj. wejścia w życie ustawy o Komisji (...),**

4) a jeżeli tak, to

**– czy wobec braku w ustawie o Komisji (...) przepisów
regulujących formę i tryb udzielenia zgody poszkodowanych
na udział Komisji we wszczętym postępowaniu sądowym**

a) zgoda powinna zostać złożona przez pokrzywdzonego

wyłącznie Komisji czy też przed sądem I instancji,

b) czy zgoda stanowi waunek dopuszczalności wniesienia przez Komisję apelacji od wyroku sądu I instancji?”

postanowiono odmówić podjęcia uchwały.